

Daf Panorama

La Yéchiva Ohavei Toratéha sous l'égide de Rav Israel Abib

Complément à l'étude du Daf Hayomi

BABA BATRA 45

ב"ב מה

א. מכר בלא אחריות. ב. אנסו עכו"ם. ג. חזקת אומן לרבה. ד. אביי חולק בתרתי. ה. חזר בו רבה. ו. שתיים קצצת לי. א. ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ובא יהודה לערער על שמעון להוציאה מתחת ידו אין ראובן מעיד לו עליה אע"פ שאין עליו אחריות הרי הוא רוצה שתעמוד ביד שמעון כדי שיבא בעל חבו של ראובן ויטרפנה בחובו ולא יהיה ליה רשע ולא ישלם (חו"מ לו, טו). (וכגון ⁷⁵ שאין ללוה קרקע אחרת להגבות לבע"ח). אבל לגבי הלוקח אע"פ שקיבל ממנו מעות ואין לו במה לפדותו אין נקרא ליה רשע שלכך מכר בלי אחריות (גמרא).

ב. ישראל שמכר חמרו לחבירו ובא עכו"ם ואנס את החמרו ואת האוכף לא לקח וטען שהחמור גנוב ממנו חייב המוכר לפדות את הלוקח דכיון שהניח עכו"ם את האוכף ⁷⁶ יכריע דברי אמת שאת שלו נטל. ואם הכיר הלוקח שהחמרו של ישראל מעולם פטור המוכר וכן אם אנס הגוי את החמור עם האוכף פטור. ואמיר אמר לעולם פטור דסתם עכו"ם אנס הוא שנאמר אשר פיהם דיבר הוא וימינם ימין שקר וכן הלכה ⁷⁷.

ג. נחלקו רבה ואביי בענין אומן הטוען על כלי שתחת ידו לקוח הוא בידי. לפי רבה המוסר כלי לאומן בעדים בין אם ראו (עדים) עכשיו את הכלי בידו ואפילו לא ראו אינו נאמן לומר לקוח הוא בידי במיגו דהחזרתי שסובר רבה המפקיד בעדים צריך להחזיר לו בעדים. אבל אם לא מסר בעדים נאמן ואפילו ראוהו אצלו עכשיו דינו לרבה כשאר מטלטלים שחזקה מה שתחת ידו שלו.

ד. ואביי חולק על ב' הסברות האלו וס"ל המפקיד בעדים אי"צ להחזיר בעדים אבל אם ראוהו אצלו עכשיו אינו נאמן (אם יש עדים להפקיד שהיה כלי זה שלו) שכלים שאצל האומן דמי לכלים שעשויים להשאיל ולהשכיר שאין לו חזקה לומר שמה שתחת ידו שלו. נמצא א"כ שמשנתנו שאומן אין לו חזקה לפי רבה היינו שמסר לו בעדים (ובין ראו עכשיו בין לא ראו) ולאביי מדובר שראוהו אצלו דוקא (ואין תלוי כלל אם מסר בעדים).

ה. והקשה אביי לרבה מברייאת ראה עבדו ביד אומן וטליתו ביד כובס אמר לו מה טיבו אצלך א"ל אתה מכרתו לי אתה נתתו לי במתנה לא אמר כלום ואם הטלית יוצא מתחת ידי אחר ואומר בפני אמרת לאומן למכרו לי ולקחתיו ממנו נאמן במיגו שהיה אומר אתה מכרתו לי (חו"מ קלד, ד). ומבואר ברישא דוקא בראוהו אצלו אין נאמן אבל אם לא ראו נאמן אפילו אם מסר לו ⁷⁸ בעדים אי"צ להחזיר בעדים וקשה לרבה שאמר צריך להחזיר בעדים. וחזר בו רבה מסברא זו ולעולם ⁷⁹ אי"צ להחזיר בעדים. ולא חזר מסברתו השניה שאע"פ שראוהו אצלו נאמן א"כ מסר בעדים וגם ראוהו בידו ⁸⁰ בזוה בלבד אין לו חזקה ובוה עוסקת משנתנו והברייאת.

ו. הנותן טליתו לאומן אומר שתיים קצצת לי בשכרי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת. א, כל זמן שהטלית ביד אומן על בעה"ב להביא ראיה (שנאמן האומן במגיו דלקוחה היא בידי וצ"ל שלא ראוהו אצלו שאם ראוהו אינו נאמן לאביי). ב. נתנה האומן לבעה"ב אם בזמנו (ביומו) תבעו בדין נשבע אומן ונטול. ג. עבר זמנו ששקעה החמה השכיר מוציא מחבירו ועליו הראיה ⁸¹.

⁷⁵ ובטור כתב אע"פ שיש לו שדה אחרת דאפשר שידוע שיש לו חוב כנגד כל שדותיו או שעשאה לזו אפותיקי (מפרשים ועי' תוד"ה אי דאית ליה).

⁷⁶ בפרישה כתב דמשו"ה נקט אוכף משום דדרך בנ"א להקפיד שלא להניח על סוס וחמרו אוכף שאינו מיוחד להם כי יעלה מזה מכה על גבו שלא נעשה ע"פ מדות גבו ומדשבקיה העכו"ם ודאי קושטא קאמר (סמ"ע ובה"ט).

⁷⁷ וכ"כ בשו"ע (ח"מ רכה, ב) עכו"ם שהוציא המקח מהלוקח בין בדין המלך בין בערכאות שלהם אין המוכר חייב באחריותו ואע"פ שהעכו"ם טוען שהמוכר גנב חפץ זה או גזלו ממנו והביא עידי עכו"ם על כך אין המוכר חייב כלום שזה אונס הוא (ולא בדין) ואין המוכר חייב באחריות אונס. ואפ"ה לקח החמור והניח האוכף דהו"א שאומר אמת אפ"ה פטור (סמ"ע בשם טור).

⁷⁸ שאם לא מסר בעדים מ"מ יקשה לרבה דראו אין נאמן ולרבה הרי נאמן שחזקה מה שתח"י שלו אע"פ בעדים וניחא טפי לרבה לחזור בו מסברא זו ולומר שצריך להחזיר בעדים.

⁷⁹ וכ"כ בשו"ע אפילו מסרו לתקן בעדים האומן נאמן מתוך שיכול לומר החזרתי לפיכך נשבע האומן היסת ונפטר ואין מחייבין אותו להוציא הכלי וכו' (קלד, ב).

⁸⁰ שאם לא ראו נאמן שאי"צ להחזיר בעדים ואם לא מסר בעדים נאמן שמה שתח"י שלו אבל מסר בעדים וגם ראו אין יכול לומר קניתי דאיכא עדים ולא החזרתי דאיכא ראו.

⁸¹ עיין שו"ע חו"מ פט, ד' וה'.

Rav E. Abib

Retrouvez l'ensemble des Daf Panorama sur www.dafhayomi.fr rubrique Résumés